

เพิ่มศักดิ์ กนิษฐชาติ 2556: การใช้พื้นที่และขนาดพื้นที่อาศัยของนกเงือกสีน้ำตาล
Anorrhinus tickelli ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง จังหวัดอุทัยธานี
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วนศาสตร์) สาขาชีววิทยาป่าไม้ ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิจักขณ์ ฉิมโฉม, Ph.D. 116 หน้า

การศึกษาการใช้พื้นที่และขนาดพื้นที่อาศัยของนกเงือกสีน้ำตาลโดยการใช้วิทยุติดตามตัว
สัตว์ (radio telemetry) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาขนาดพื้นที่อาศัย การเคลื่อนที่ของนกเงือก
สีน้ำตาลการศึกษานี้เริ่มตั้งแต่เดือนเมษายน 2548 ถึง พฤษภาคม 2551 ในเขตรักษาพันธุ์
สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง นกเงือกสีน้ำตาลเพศผู้ตัวเต็มวัยจำนวน 6 ตัว จาก 4 รังถูกจับและติดเครื่องส่ง
สัญญาณวิทยุ ตำแหน่งของนกแต่ละตัวได้จากการจับสัญญาณตั้งแต่วันที่ 05.00-20.00 น. เดือนละ
7-10 วัน

ผลการศึกษาพบว่าขนาดพื้นที่อาศัยเฉลี่ยในฤดูผสมพันธุ์ นอกฤดูผสมพันธุ์และในช่วงเวลา
ตลอดปี ด้วยวิธี Minimum Convex Polygon (MCP) ที่ร้อยละ 95 มีขนาด 31.42 ± 22.15
 32.73 ± 14.12 และ 32.41 ± 15.88 ตารางกิโลเมตร ($n=3$) ตามลำดับ ร้อยละของขนาดพื้นที่อาศัยที่
ซ้อนทับกันของนกรังเดียวกัน ในฤดูผสมพันธุ์ นอกฤดูผสมพันธุ์และในช่วงตลอดปี เท่ากับ 70.20
77.14 และ 84.77ตามลำดับ ในขณะที่ร้อยละของขนาดพื้นที่อาศัยที่ซ้อนทับกันระหว่างนกต่างรัง
กัน ในฤดูผสมพันธุ์ และนอกฤดูผสมพันธุ์เท่ากับ 22.78 70.16 และ 69.50 ตามลำดับ ร้อยละของ
ขนาดพื้นที่อาศัยที่ซ้อนทับกันของนกเงือกสีน้ำตาลในฤดูสืบพันธุ์นอกฤดูสืบพันธุ์เท่ากับ 83.22 ระยะ
ทางการเคลื่อนที่รอบวันเฉลี่ย ในฤดูผสมพันธุ์ นอกฤดูผสมพันธุ์และในช่วงตลอดปี เท่ากับ
 4.78 ± 1.79 8.58 ± 0.99 และ 8.99 ± 1.41 กิโลเมตร ($n=3$) ตามลำดับ จากวิธี Maximum Entropy
นกเงือกสีน้ำตาลมีโอกาสในการใช้พื้นที่ในบริเวณที่มีปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ดังนี้ ความสูงจาก
ระดับน้ำทะเลอยู่ระหว่าง 400-1,100 เมตร มีสภาพป่าเป็น ป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าดิบ
เขา ซึ่งมีค่าดัชนีความแตกต่างของพืชพรรณ ระหว่าง 0.1-0.2 มีระยะห่างจากลำน้ำไม่เกิน 100
เมตร และมีความลาดชันไม่เกินร้อยละ 160 หรือ 58 องศา

ผลการศึกษาขนาดและลักษณะการใช้พื้นที่อาศัยของนกเงือกสีน้ำตาลในเขตรักษาพันธุ์
สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง แสดงให้เห็นว่านกเงือกสีน้ำตาลเป็นนกเงือกที่มีพื้นที่อาศัยขนาดใหญ่ พบการใช้
พื้นที่ตั้งแต่บริเวณที่ราบเชิงเขาจนถึงยอดเขาและสามารถเคลื่อนย้ายถิ่นอาศัยไปตามป่าชนิดต่างๆ
การรักษาถิ่นอาศัยของนกเงือกสีน้ำตาลในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้งไม่เฉพาะเป็นการ
ดูแลรักษานกเงือกสีน้ำตาลเท่านั้น แต่ยังเป็นการช่วยรักษาความหลากหลายทางชีวภาพของพื้นที่
ร่วมกับมาตรการจัดการอื่นๆ ต่อไป

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก